

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«НАЦІОНАЛЬНИЙ ГІРНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

ТИЩЕНКО ТЕТЯНА ІВАНІВНА

УДК 658.001.895

**ОЦІНКА ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ
ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА**

Спеціальність 08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Дніпропетровськ - 2013

Дисертацією є рукопис

Робота виконана на кафедрі маркетингу Державного вищого навчального закладу «Національний гірничий університет» (м.Дніпропетровськ) Міністерства освіти і науки України

Науковий керівник: доктор економічних наук, професор
Багрова Інна Василівна,
Державний вищий навчальний заклад
«Національний гірничий університет»
Міністерства освіти і науки України
(м. Дніпропетровськ),
професор кафедри маркетингу

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
Кирич Наталія Богданівна
Тернопільський національний технічний університет
ім. І. Пулюя Міністерства освіти і науки України,
завідувач кафедри менеджменту у виробничій сфері

кандидат економічних наук, доцент
Смерічевська Світлана Василівна
Донецька академія автомобільного транспорту
Міністерства освіти і науки України,
завідувач кафедри менеджменту і логістики

Захист відбудеться ___ квітня 2013 р. о ___ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 08.080.01 Державного вищого навчального закладу «Національний гірничий університет» за адресою: 49005, м. Дніпропетровськ, просп. К. Маркса, 19, ауд. 4/53.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці ДВНЗ «Національний гірничий університет» за адресою: м. Дніпропетровськ, просп. К. Маркса, 19.

Автореферат розісланий « ___ » березня 2013р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

О.В. Трифонова

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Необхідність переходу економіки країни, особливо галузей промисловості та окремих їх підприємств, на інноваційний шлях розвитку відповідає сьогодні загальноновизнаним науковим поглядам. Це є актуальною потребою подальшого розвитку методологічних підходів до виявлення та оцінки інноваційного потенціалу, спрямованих на вирішення нагального завдання підвищення рівня обґрунтованості стратегічного планування. На здійснення досліджень у цьому напрямі впливає існуюча методологічна неоднозначність за відношенням до категорії «інноваційний потенціал», наслідком чого є відсутність єдино визнаного підходу до його кількісної комплексної оцінки. Це ускладнює можливості порівняння стратегічних інноваційних альтернатив розвитку підприємства, що стримує процес залучення реальних інвестицій. З огляду на те, що вітчизняні машинобудівні підприємства для досягнення конкурентних переваг на ринках все частіше застосовують інноваційні технології, проблема комплексної оцінки інноваційного потенціалу є актуальною в науковому та практичному аспектах.

Дослідження проблем оцінки інноваційного потенціалу зазвичай здійснюється з різних рівнів управління: національної інноваційної системи, регіональної, кластерної, галузевої, окремого підприємства, а також особистості інноватора. Підґрунтям цього є різні прояви потенціалуза рівнями, відповідно до яких використовуються різні методи оцінки. У той же час методологічно можливим є перехресне застосування цих методів, доцільність чого у конкретних випадках потребує спеціального обґрунтування. Методи оцінки на рівні національної інноваційної системи досліджували видатні вчені В. Абрамов, А. Гальчинський, В. Геєць, С. Глазьев, М. Портер, К. Роджерс, Р. Солоу, Р. Фостер, Ф. Хайєк, Й. Шумпетер. На регіональному та галузевому рівнях його вивчали П. Друкер, А. Єгорова, Ж. Мінгальова, В. Семіноженко, А. Чудаєва, Дж. О'Шонессі. Інноваційний потенціал на мікрорівні (підприємство, проект) досліджено в роботах І. Арєнкова, Ван дер Меєра, П. Михайлушкина, О. Олексієвої, К. Сміс, Н. Кирич, Л. Трофімової. Місце особистості, як носія інноваційного потенціалу, вивчалось у працях Г. Андрєєвої, І. Перлакi, Т. Пітерса, Н. Тiчi, Р. Уотермана. На формування наукових поглядів щодо розвитку методологічного забезпечення стратегічного управління на засадах оцінки інноваційного потенціалу вплинули роботи таких видатних представників зарубіжних і вітчизняних шкіл як, А. Варда, С. Ілляшенка, Р. Кейвза, Н. Куденко, Дж. Макгі, М.Портера, Дж. Робінсона, С.Смерічевської, Х.Томаса, Н.Чухрай та ін.

Віддаючи належне науковому доробку та практичній значущості отриманих результатів, слід зазначити, що певне коло завдань методологічного забезпечення оцінки інноваційного потенціалу промислового підприємства у якості об'єктивного підґрунтя стратегічного планування залишається розробленим недостатньо. Потребує поглибленого теоретичного обґрунтування залежність процесу формування стратегії підприємства від його спроможності сприйняти інновацію та реалізувати її. Виходячи з цього актуальним постає завдання методологічного забезпечення комплексної оцінки інноваційного

потенціалу, як умови впровадження інновацій у стратегічному періоді планування, що обумовило вибір теми дисертаційної роботи, визначило її логічну структуру, мету, об'єкт, предмет і завдання дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Тематика дисертаційного дослідження входить до державних та галузевих наукових програм і тем Д ВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет». Дисертант брав участь, як співавтор, у виконанні наступних держбюджетних і госпдоговірних тем кафедри економіка промисловості і організації виробництва: «Розробка механізму підвищення конкуренто-спроможності підприємства на основі використання інноваційного потенціалу» (№ДР 0105U000422, 2005-2007 рр.), де дисертантом досліджено методологічні основи оцінки й аналізу закономірностей інноваційного розвитку підприємства в умовах науково-технічного прогресу; «Організаційний механізм управління конкурентоспроможністю підприємств хімічної промисловості» (№ДР 0108U001711, 2008-2010 рр.), де автором визначено методи виміру інноваційного потенціалу підприємства для удосконалення вибору шляхів інноваційного розвитку, а також науково-дослідна робота ДВНЗ «Національний гірничий університет» кафедри маркетингу за темою: «Маркетингові комунікації в процесі поширення інновацій» (№ДР 0111U000752, 2011-2013 рр.), де автором виявлено властивості інноваційного потенціалу підприємства як передумови поширення інновацій, а також досліджено існуючі методи оцінювання властивостей інноваційного потенціалу при його економічній діагностиці на промисловому підприємстві, розглянуто інноваційну діяльність вітчизняних підприємств в контексті забезпечення економічного зростання.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є розробка методологічного і методичного забезпечення та практичних рекомендацій щодо вдосконалення оцінки інноваційного потенціалу для формування стратегії промислового підприємства. Для досягнення означеної мети поставлені та вирішені такі завдання:

- узагальнити методологічні підходи до обґрунтування сутності інноваційного потенціалу як передумови стратегічного інноваційного розвитку промислового підприємства;
- розвинути методологічну базу дослідження, обґрунтувати методичний підхід та розробити модель економічної оцінки процесу інноваційного потенціалу;
- сформувані наукові засади вимірювання та синтезувати метод кількісної оцінки складових інноваційного потенціалу;
- дослідити чинники, що впливають на формування кожної групи показників властивостей інноваційного потенціалу (сприйнятливості та реалізованості), створюючи передумови кількісної оцінки;
- розвинути методичне забезпечення визначення рівнів властивостей інноваційного потенціалу для виявлення областей потенційних переваг і ризиків впровадження інновацій;
- обґрунтувати інструментарій обрання інноваційної стратегії підприємства з можливих альтернатив;

– розробити заходи з удосконалення оцінки інноваційного потенціалу промислового підприємства.

Об'єкт дослідження – процес і механізми оцінювання інноваційного потенціалу промислового підприємства.

Предмет дослідження – методологічні підходи і методи кількісної оцінки інноваційного потенціалу.

Методи дослідження. Теоретичною і методологічною основою дослідження стали: діалектичний метод пізнання, положення сучасної економічної теорії, системні базові принципи інноваційного менеджменту та економічного аналізу.

Для вирішення поставлених завдань дисертаційного дослідження були використані: абстрактно-логічний метод – при узагальнюючій оцінці інноваційного потенціалу; аналітичний – при аналізі економічних засад інноваційної діяльності а також для визначення поняття «оцінка інноваційного потенціалу підприємства» на засадах сприйнятливості та реалізованості; системний і ситуаційний аналіз – для визначення чинників, що впливають на прийняття рішень щодо вибору показників оцінки інноваційного потенціалу; метод матричного моделювання – для визначення рівнів властивостей інноваційного потенціалу та для обґрунтування стратегії підприємства; кореляційний і факторний аналіз – при встановленні функціональної залежності між показниками інноваційної діяльності; експертний метод – для оцінювання властивостей складових інноваційного потенціалу.

Інформаційну базу дослідження склали: зібрані, опрацьовані та узагальнені особисто дисертантом первинні матеріали маркетингових досліджень і внутрішньої документації підприємств машинобудування України; законодавчі та нормативні акти України; дані Державного комітету статистики України; ресурси мережі Інтернет.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в розробці нових методологічних положень і методичного забезпечення оцінки інноваційного потенціалу підприємства як дієвого засобу формування інноваційної стратегії промислового підприємства.

Наукова новизна отриманих результатів дослідження полягає в наступному:
вперше:

– обґрунтовано методологічний підхід і запропоновано на цих засадах метод оцінки інноваційного потенціалу на основі однорідної кількісної сукупності показників сприйнятливості та реалізованості інновацій окремим підприємством, що базується на розкритті їх внутрішньої взаємодії, і тим самим дозволяє здійснювати порівняння стратегічних інноваційних альтернатив;

удосконалено:

– сучасні уявлення інноваційного менеджменту про економічну оцінку інноваційних систем на мікрорівні. Сформовано модель двох групувань показників на основі виявленої їхньої економічної логіки (сприйнятливості та реалізованості), які відображують можливості реалізації інноваційного потенціалу, і тим самим дозволяють виявити області потенційних переваг і ризиків діяльності підприємства на ринку;

– методичний підхід до оцінки складових інноваційного потенціалу, на основі якого розроблено алгоритм кількісної інтерпретації їх властивостей, що дозволяє здійснювати порівняльну експертизу профілю інноваційного потенціалу;

– процедуру обчислення показників властивостей інноваційного потенціалу, що на відміну від існуючих підходів, представляє їх за шкалою інтервалів і тим самим дозволяє відобразити можливий ступінь освоєння підприємством інновацій виходячи з єдиного кількісного базису оцінки;

дістали подальшого розвитку:

– процес дослідження інноваційного потенціалу як системи, що на відміну від існуючих базується на розкритті його проявлення на рівні підприємства як економічного процесу зі структурою, яка відображує напрями та інтенсивності впливу компонентів потенціалу на результативність реалізації інновацій;

– інструментарій формування інноваційної стратегії підприємства, що враховує рівні оціночних показників, для визначення видів інноваційних стратегій в областях потенційних переваг і ризиків діяльності, що дозволяє уточнити відповідні стратегічні альтернативи розвитку підприємства.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що теоретичні положення, висновки та рекомендації, наведені в дисертаційному дослідженні, доведені до рівня методичних розробок і пропозицій щодо процесу економічної діагностики інноваційного потенціалу промислового підприємства. Вони призначені для використання в практиці експертної діяльності щодо обрання інноваційних проектів при стратегічному плануванні. Матеріали дисертації знайшли використання шляхом впровадження в практику діяльності промислових підприємств Дніпропетровської області: ТОВ НВП «Машинобудування» (довідка про впровадження № 3/45 від 11.10.2011 р.) та НВП «Інститут «ТЕКМАШ»» (довідка про впровадження № 21-14л від 10.11.2012 р.).

Основні наукові результати дисертаційного дослідження використовуються в навчальному процесі ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет» Міністерства освіти і науки України за напрямом 6.030504 «Економіка підприємства» та спеціальністю 8(7).03050401 «Економіка підприємства» при викладанні дисциплін «Інноваційний менеджмент» та «Економіка підприємства» (довідка про використання № 8/33 – 118а від 15.03.2011 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є самостійно виконаною науковою працею, в якій сформульовано, науково обґрунтовано та випробувано у практичній діяльності промислових підприємств підходи щодо вирішення проблеми оцінки інноваційного потенціалу. Наукові положення, висновки та рекомендації, що виносяться на захист, одержані дисертантом самостійно. З опублікованих у співавторстві наукових робіт використано лише ті ідеї та положення, що є результатом особистих досліджень здобувача.

Апробація результатів дисертації. Основні положення, висновки та результати дисертаційної роботи доповідались і обговорювались на 8 наукових

і науково-практичних конференціях, серед яких Міжнародні науково-практичні конференції: «Актуальные вопросы развития инновационной деятельности» (Сімферополь, 2006 р.), «Екологія. Людина. Суспільство» (Київ, 2006 р.), «Економіка і менеджмент 2007: сучасні проблеми управління розвитком підприємства» (Дніпропетровськ, 2007 р.), «Інноваційний розвиток економіки і фінансів України в умовах глобалізації» (Хмельницький, 2008 р.), «Конкурентоспроможність та інновації: проблеми науки та практики» (Харків, 2008 р.), «Проблеми і перспективи інноваційного розвитку економіки України» (Дніпропетровськ, 2009р., 2011 р.), Міжнародна науково-теоретична конференція «Соціально-економічні, політичні та культурні оцінки і прогнози на рубежі двох тисячоліть» (Тернопіль, 2007 р.), Международная научная онлайн-конференция «Инновации в создании и управлении бизнесом» (Москва, 2010 р.).

Публікації. Основні результати дисертаційної роботи опубліковано у 10 наукових працях (з них 3 одноосібно) загальним обсягом 4,31 друк. арк., з яких особисто автору належить 2,63 друк. арк., у тому числі 7 наукових статей у фахових виданнях (2 одноосібно) загальним обсягом 3,57 друк. арк., з яких особисто автору належить 2,12 друк. арк.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 186 сторінок комп'ютерного тексту, дисертація містить 24 таблиці, 8 рисунків, список використаних джерел з 139 найменувань на 12 сторінках, 3 додатки на 9 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертації, сформульовано мету та завдання дослідження, розкрито об'єкт, предмет, методи дослідження, висвітлено наукову новизну отриманих результатів, їх практичне значення, визначено особистий внесок здобувача, наведено результати апробації дослідження, повноту викладених результатів в опублікованих працях, структуру роботи.

У **першому розділі «Методологічні засади оцінки інноваційного потенціалу промислового підприємства»** на основі наукового узагальнення та систематизації теоретичних підходів виділено ситуаційні проблеми і передумови стратегічного розвитку інноваційного потенціалу промислових підприємств, розглянуто методологічні засади його оцінки: принципи, концепції, методи. Розвинуто методологію кількісної оцінки інноваційного потенціалу на засадах урахування напрямів та інтенсивності впливу складових потенціалу як процесу на результативність стратегії інноваційного розвитку підприємства.

Перехід української економіки на інноваційний шлях розвитку сьогодні не є предметом наукової дискусії. Цей процес ґрунтується на Законі України «Про інноваційну діяльність», де низкою статей регламентується положення, що ключовим фактором розвитку повинно бути інвестування у сфери з високим рівнем потенціалу нововведень. У той же час, проведений аналіз тенденцій інноваційної активності підприємств вітчизняної промисловості (їх інноваційних витрат та обсягів впровадження інновацій) за 2000-2011 рр. та її

порівняння з провідними країнами світу дозволив зробити наступні висновки: по-перше, за рівнем інноваційної активності, станом виробництва високотехнологічної продукції, обсягами фінансування науки, розвитком інфраструктури інноваційного підприємництва Україна значно відстає від провідних країн світу, по-друге, підвищення ефективності в інноваційній сфері обумовлюється також необхідністю відбору проектів тільки для підприємств, що мають певний потенціал для нововведень. Його доцільно оцінювати кількісно для підвищення ступеня обґрунтованості прийняття рішень.

Оцінка інноваційного потенціалу обумовлюється науковими підходами до цієї економічної категорії. Виявлено, що на методологічному рівні є невизначеності сучасного термінологічного апарату за відношенням до категорій «інновація» та «економічний потенціал». Різні підходи до трактування поняття «інновація» дозволяють класифікувати її за різними ознаками, зокрема є стратегічне та процесне трактування, соціальне, функціональне, з точки зору конкурентної переваги та ін. За відношенням до економічного потенціалу може бути виділено декілька концептуальних підходів: ресурсний, інституціональний, процесний. Кожний з них є методологічним базисом наукових позицій, теоретичних моделей і суджень, в тому числі щодо окремого різновиду економічного потенціалу – інноваційного з позиції його проявлення і характеристик. Відповідно до виявленої методологічної неоднозначності категорії «інноваційний потенціал» доведено відсутність єдиного методологічного підходу до його кількісного визначення. У практичній діяльності оцінка інноваційного потенціалу являє собою ситуаційний акт порівняння інноваційних інвестиційних можливостей.

У наукових дослідженнях сучасного інноваційного менеджменту виділяють різні рівні дослідження потенціалу (на національному, регіональному, галузевому рівнях та окремого підприємства), що виходять з різних його проявів, не пов'язуючи їх один з одним. Відповідно, методи оцінки, що формуються виходячи з моделей інноваційного потенціалу за окремими рівнями, ґрунтуються на відомих групуваннях статистичної та управлінської звітності. У роботі доведено, що потенціал підприємства для нововведень необхідно оцінювати одночасно з двох позицій – сприйнятливості до інновацій та можливості їх реалізації, що робить доцільним поєднання на методологічному рівні двох підходів різних рівнів з метою формування нового методу оцінки. Сприйнятливість сьогодні виділяється науковцями і практиками у якості підходу до оцінки інноваційного клімату на регіональному та галузевому рівнях. Обґрунтовано, що її можливо не тільки розглядати на рівні оцінки потенціалу окремого підприємства, а і доцільно використовувати у якості складової одночасно з показниками, які відображують спроможність підприємства реалізовувати інновації.

Під сприйнятливістю інноваційного потенціалу підприємства запропоновано розуміти форму і ступінь визнання інновацій, тобто на скільки виробнича система зацікавлена у їх впровадженні. Вона включає в себе усвідомлену менеджментом і виробничим колективом підприємства потребу інноваційного оновлення інфраструктури, фондів, робочої сили і таке інше.

Реалізовуваність інноваційного потенціалу розглядається як готовність наявних у підприємства матеріально-технічних, фінансових, інтелектуальних та інших ресурсів до втілення інноваційних продуктів або технологій.

Саме ці два угруповання показників мають методологічну узгодженість не тільки за відношенням до сутності економічної категорії «інноваційний потенціал» підприємства, а і надають можливість кількісно, комплексно, всебічно оцінити перспективи впровадження інновацій. Це дозволяє зробити висновок, що сприйнятливість і реалізованість є властивостями інноваційного потенціалу. З іншого боку, – вони являють собою процесну інтерпретацію інноваційного потенціалу, яка відображає результати, що отримуються певним шляхом: від спонукування інновацій до перетворення ресурсів в ході виробничих процесів. Таким чином, за своєю сутністю властивості інноваційного потенціалу доцільно розглядати, як сукупність складових процесу, характеристики яких забезпечують трансформування потенціалу в результат – інновацію (рис. 1).

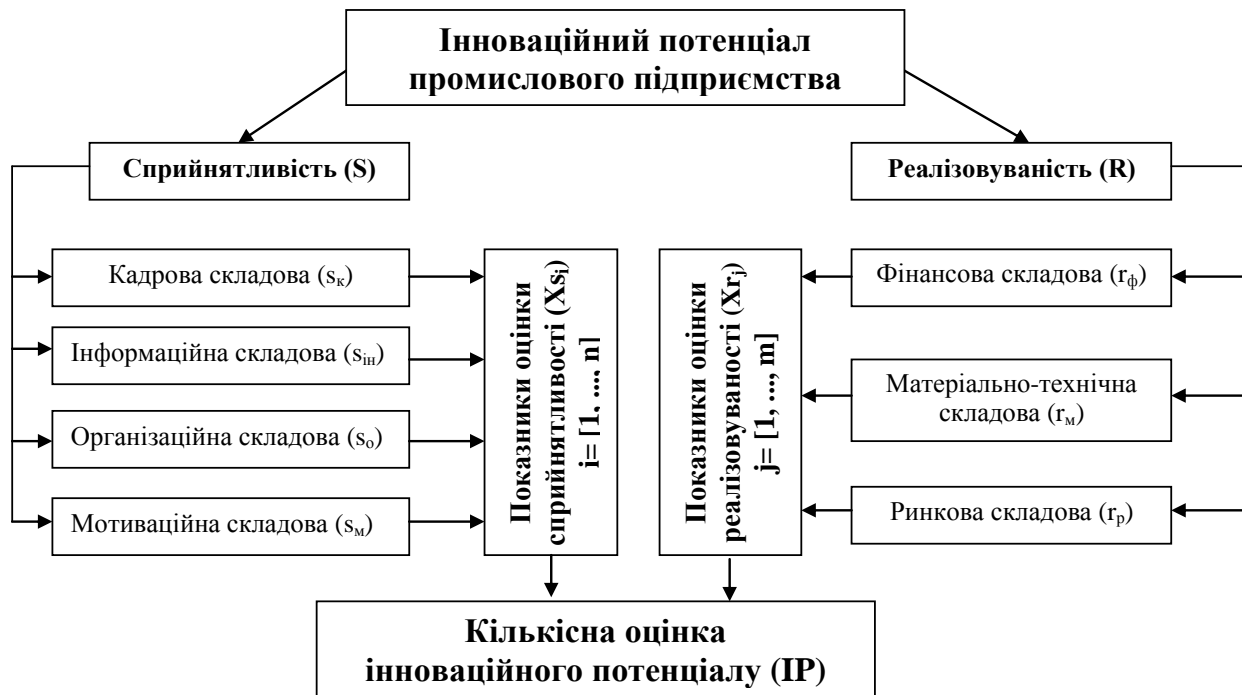

Рис. 1. Процесна інтерпретація інноваційного потенціалу підприємства (запропоновано автором)

Надання інноваційного потенціалу у формі процесу дозволяє розглядати цей підхід у якості методологічної основи його оцінки. Таким чином у роботі вперше із застосуванням системного підходу запропоновано досліджувати інноваційний потенціал підприємства шляхом оцінювання його двох властивостей, які органічно доповнюють одна одну: сприйнятливості до інновацій та спроможності їх реалізовувати, що покладено в основу кількісного методу оцінки інноваційного потенціалу.

Дослідження теорії оцінки інноваційного потенціалу підприємства дозволили ідентифікувати зміст процесу оцінки з цілями підприємства, які у підсумку зводяться до підвищення прибутку. Виходячи з цього положення

цільова функція удосконалення використання інноваційного потенціалу підприємства матиме наступний вигляд:

$$IP = f(s_i, r_j) \rightarrow \max, \quad (1)$$

$$\text{при} \begin{cases} s_i \rightarrow \max & (s_1, \dots, s_n) > 0 \\ r_j \rightarrow \max & (r_1, \dots, r_m) > 0 \end{cases},$$

де IP – інноваційний потенціал підприємства; s_i – згортка показників оцінки сприйнятливості інноваційного потенціалу підприємства: $(s_1, \dots, s_n)$; r_i – згортка показників оцінки реалізованості інноваційного потенціалу підприємства: $(r_1, \dots, r_m)$; i – показник оцінки сприйнятливості $i = [1, \dots, n]$; j – показник оцінки реалізованості $j = [1, \dots, m]$; n – кількість i -х показників оцінки сприйнятливості; m – кількість j -х показників оцінки реалізованості.

Чим швидше підприємство реалізує одну чи кілька з цих можливостей, тим раніше почне отримувати додатковий прибуток ($\Delta\Pi$). Тому цільову функцію (1) ми можемо перетворити у функцію отримання саме такого кінцевого результату, що буде забезпечений підвищенням рівня властивостей інноваційного потенціалу.

$$\Delta\Pi_t = F(\Delta s_{it}, \Delta r_{jt}) \rightarrow \max \quad (2)$$

$$\text{при} \begin{cases} \Delta s_i > 0 \\ \Delta r_j > 0 \end{cases},$$

де Δs_{it} – приріст сприйнятливості інноваційного потенціалу за проміжок часу між початком впровадження інновацій ($t_{\text{поч}}$) та закінченням цих робіт ($t_{\text{зак}}$) і переходом до випуску нової (або оновленої) продукції, або приросту її обсягу чи зниження собівартості:

$$\Delta s_{it} = \Delta s_{it_{\text{зак}}} - \Delta s_{it_{\text{поч}}}, \quad (3)$$

$$\Delta t = \Delta t_{\text{зак}} - \Delta t_{\text{поч}}, \quad (4)$$

де Δr_{jt} – приріст реалізованості інноваційного потенціалу за проміжок часу між початком впровадження інновацій ($t_{\text{поч}}$) та закінченням цих робіт ($t_{\text{зак}}$) і переходом на один з вказаних вище інноваційних шляхів розвитку:

$$\Delta r_{jt} = \Delta r_{jt_{\text{зак}}} - \Delta r_{jt_{\text{поч}}} \quad (5)$$

Склад інноваційного потенціалу не можливо безпосередньо виміряти властивостями через те, що вони є сукупностями характеристики – ознак. Але вони піддаються декомпозиції на конкретні показники, кожному з яких можна надати однозначні об'єктивні кількісні значення, що саме і надає можливість підрахувати їх сукупність.

У другому розділі «Формування механізму кількісної оцінки інноваційного потенціалу підприємства» досліджено і систематизовано методичні підходи до обґрунтування методів оцінки інноваційного потенціалу підприємства; досліджено чинники, що впливають на формування кожної з двох груп показників властивостей інноваційного потенціалу (сприйнятливості

та реалізовуваності), створюючи передумови кількісної оцінки; запропоновано метод кваліметричної оцінки кожної з компонент – властивостей; запропоновано матричну модель визначення рівнів властивостей інноваційного потенціалу для виявлення областей потенційних переваг і ризиків впровадження інновацій у практику стратегічного планування.

Проведені дослідження показали, що сучасна економічна наука не має чіткого визначення поняття «кількісна оцінка інноваційного потенціалу» і, відповідно, – єдиного методу оцінки. Вперше запропонований метод виходив з позиції пошуку кваліметричної інтерпретації потенціалу, наступні методи інших дослідників – з пошуку кількісної оцінки процесу розробки, впровадження і розповсюдження інновацій. Портфельні та галузеві інвестори шукали методи порівняльної оцінки можливостей розміщення капіталу в інноваційних проектах для зниження ризиків інвестиційного фінансування. Підтримуючи на методологічному рівні ідею про доцільність на сучасному етапі розвитку науки ситуаційного підходу до формування методу оцінки інноваційного потенціалу, запропоновано у якості мети оцінки використовувати порівняння стратегічних інноваційних альтернатив розвитку промислового підприємства.

На основі запропонованого методологічного підходу автором показано, що метод, який є інструментарієм експертної діяльності при порівняльній оцінці варіантів проектів інновацій повинний відображати сукупність операцій, за допомогою яких ресурси перетворюються в інновації. Таким чином може бути формалізована форма інноваційного потенціалу та здійснене його економічне оцінювання. Тому кількісна інтерпретація впливу компонентів кожної з властивостей потенціалу розглядається як модульна. Сутність кваліметричної оцінки посідає в експертизі ступеня наближення за допомогою інтервальних шкал індивідуальних характеристик до нормативних рівнів, які є науково обґрунтованими та практично апробованими експертами – провідними фахівцями, яких залучено до здійснення оцінки.

Сформовані принципи інтерпретації властивостей інноваційного потенціалу дозволили запропонувати узагальнений алгоритм його оцінки (рис.2).

В рамках дослідницького експерименту автором визначені ключові компоненти інноваційного потенціалу, що проявляються на різних етапах інноваційного процесу: етапі сприйнятливості та етапі реалізовуваності на прикладі промислового підприємства НВПІ «Інститут «ТЕКМАШ»».

Ключові компоненти чітко проявляються на полярній діаграмі (рис.3). Графічне зображення надає уявлення про зміну оцінок по роках кожного показника кожного модуля. В даному прикладі виявляється тенденція до їх поліпшення (рух від центру до периферії).

Сукупна оцінка кожної з властивостей (сприйнятливості (S) та реалізовуваності (R) здійснюється з урахуванням питомих ваг окремих показників:

$$S = \sum_{s=1}^4 \left(\sum_{i=1}^n s_i \times d_i \right) \times d_s ; \quad (6)$$

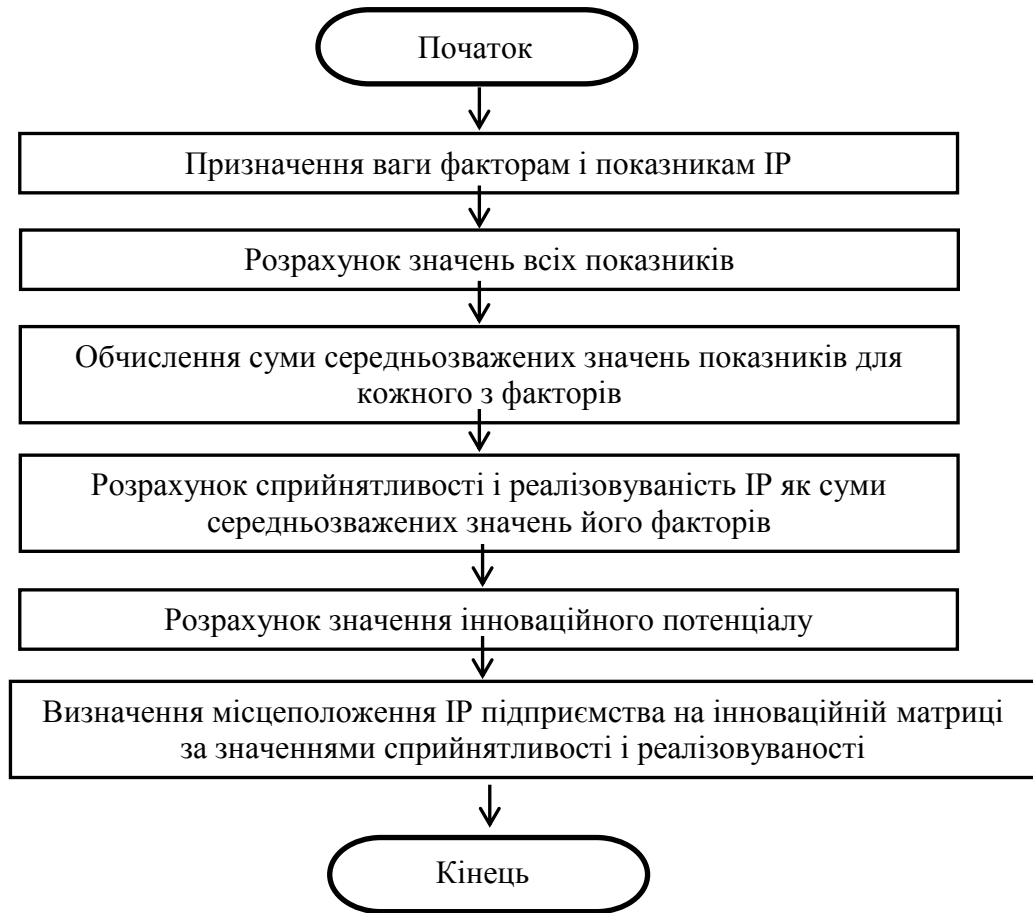

Рис. 2. Алгоритм розрахунку інноваційного потенціалу підприємства

$$R = \sum_{r=1}^3 \left(\sum_{j=1}^m r_j \times d_j \right) \times d_r, \quad (7)$$

де s_i – показники оцінки складових сприйнятливості інноваційного потенціалу підприємства; r_j – показники оцінки складових реалізованості інноваційного потенціалу підприємства; i – кількість показників з оцінкою складових сприйнятливості, $i = [1, \dots, n]$; j – кількість показників з оцінкою складових реалізованості, $j = [1, \dots, m]$; d_i – питома вага показника оцінки i -ої складової у показнику сприйнятливості; d_j – питома вага показника оцінки j -ої складової у показнику реалізованості; d_s – питома вага значення сприйнятливості у комплексній двомірній оцінці інноваційного потенціалу; d_r – питома вага значення реалізованості у комплексній двомірній оцінці.

Розрахунок обсягу інноваційного потенціалу (ІР) здійснюється шляхом підсумовування отриманих значень його сприйнятливості й реалізованості.

З графічного зображення інноваційного потенціалу підприємства НВПІ «Інститут «ТЕКМАШ»» можна бачити, що найменший потенціал підприємство мало у 2007 р., а найбільший - у 2011 р. з поступовим його зростанням.

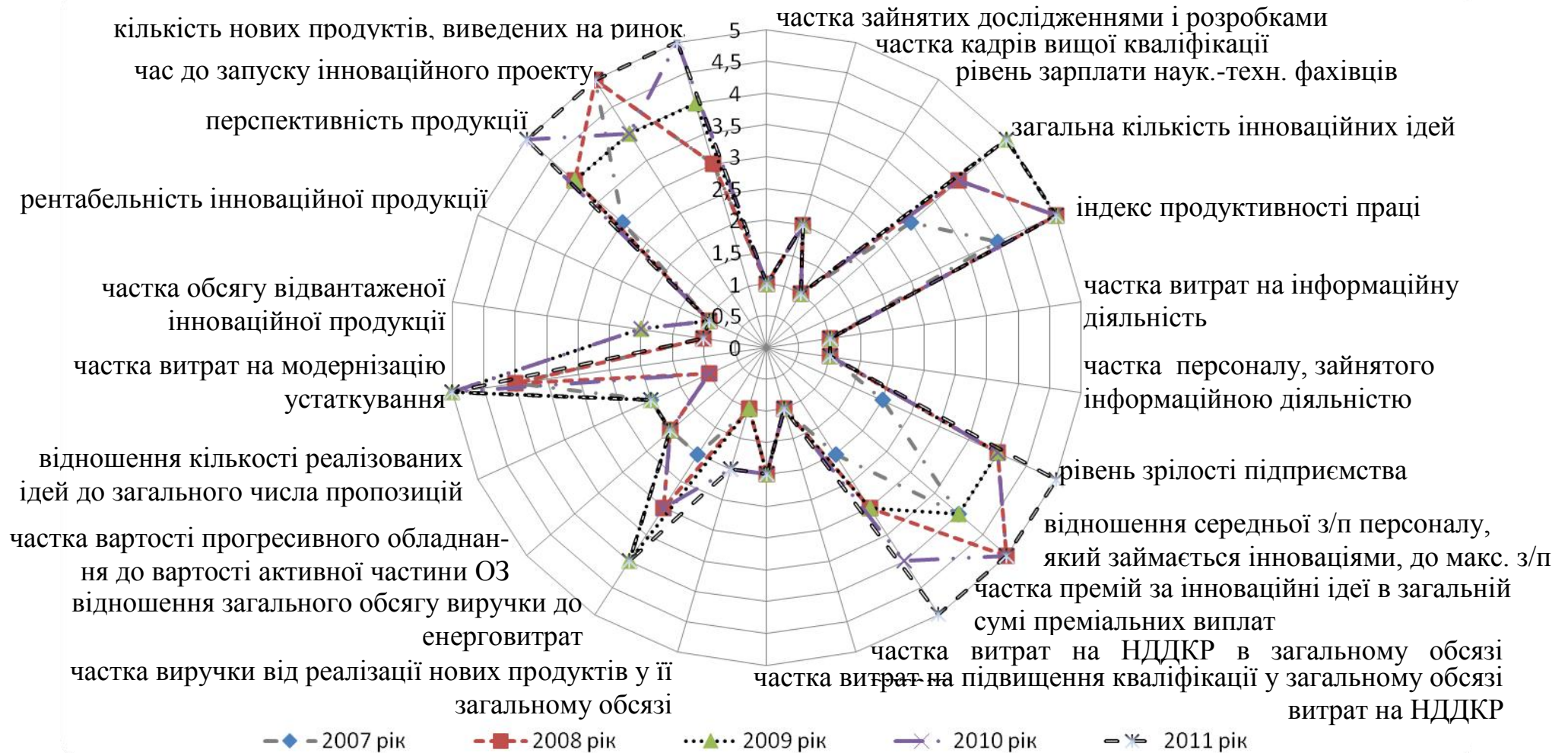

Рис.3. Кваліметрична оцінка складових інноваційного потенціалу підприємства НВПІ «Інститут «ТЕКМАШ»» (розроблено автором)

Ґрунтуючись на тому, що сутність кваліметричної оцінки потенціалу посідає в експертизі наближення індивідуальних характеристик компонент до нормативних рівнів, запропоновано будувати її на економетричній інтерпретації компонент як нормованих одиничних векторів з п'ятикроковим дискретним інтервальним розподілом. Це дозволяє сформувавши поля рівнів потенціалу, які розкриваються через матричну модель (табл.1).

Таблиця 1

Матриця профілю інноваційного потенціалу підприємства
(запропоновано автором)

Шкали оцінки			Сприйнятливість (s_i)					
			1	2	3	4	5	
			Дуже слабка	Слабка	Середня	Сильна	Дуже сильна	
			$0 \leq s_i \leq \frac{k}{5}$	$\frac{k}{5} < s_i \leq \frac{2k}{5}$	$\frac{2k}{5} < s_i \leq \frac{3k}{5}$	$\frac{3k}{5} < s_i \leq \frac{4k}{5}$	$\frac{4k}{5} < s_i \leq k$	
Реалізованість (r_j)	5	Дуже сильна	$\frac{4k}{5} < r_j \leq k$	Середній	Середній	Сильний	Сильний	Дуже сильний
	4	Сильна	$\frac{3k}{5} < r_j \leq \frac{4k}{5}$	Середній	Середній	Сильний	Сильний	Сильний
	3	Середня	$\frac{2k}{5} < r_j \leq \frac{3k}{5}$	Середній	Середній	Середній	Сильний	Сильний
	2	Слабка	$\frac{k}{5} < r_j \leq \frac{2k}{5}$	Слабкий	Слабкий	Середній	Середній	Середній
	1	Дуже слабка	$0 \leq r_j \leq \frac{k}{5}$	Дуже слабий	Слабкий	Середній	Середній	Середній

Квадранти матриці відображують детерміновані характеристики компонент властивостей інноваційного потенціалу. Потенціал в цілому характеризується через два вектори процесу залучення інновації: потенційного сприяння розвитку процесу та ресурсної готовності до його реалізації. Матриця рівнів потенціалу та ідентифікація її 25 квадрантів може розглядатись і у якості самостійного методу оцінки інноваційного потенціалу промислового підприємства за його ризикованістю для залучення інновацій і поточної стадії ресурсної готовності.

У третьому розділі «Обрання інноваційної стратегії на засадах оцінки інноваційного потенціалу промислового підприємства» досліджено і систематизовано методичні підходи до обґрунтування інноваційної стратегії підприємства на основі аналізу еволюції систем стратегічного планування, запропоновано матричну модель визначення різновиду стратегії промислового

підприємства у відповідності до рівнів властивостей інноваційного потенціалу, запропоновано алгоритм формування конкурентної інноваційної стратегії.

Визнання того факту, що інновації представляють собою комплексне системне явище і в умовах сучасного стану економіки країни є головним джерелом зростання виробництва промислових підприємств та їх конкурентоспроможності на ринках, потребує перш за все окреслення рамок подальшого дослідження.

При розгляді інновацій на рівні окремого підприємства виникає необхідність визнавати під інновацією будь які зміни в продукції, або способі функціонування підприємства, які є новими або суттєво вдосконаленими для даного конкретного підприємства тому, що є і інші концепції новизни. Отже виявлення рушійних і стримуючих сил інноваційного процесу робить можливим та доцільним використання його вимірювання для формування інноваційної політики на рівні підприємства. Це обумовлює необхідність створення моделі, яка спроможна відображати взаємозв'язок між двома складовими політики: ресурсною її основою – інноваційним процесом, і інноваційною стратегією підприємства – напрямом (вектором) дій підприємства щодо створення його цільових ринкових позицій. Термін «цільові» означає підпорядкованість інноваційної стратегії загальним цілям підприємства.

Аналіз сучасних теоретичних підходів до моделювання інноваційного процесу підприємства дозволив використати класифікацію моделей англійського економіста Р. Росвелла для обґрунтування відповідності класу моделі, що повинна бути сформована, потребам етапу ринкового розвитку економіки промисловості країни. Виходячи з того, що кожне покоління моделей виникає як відповідь на ринкові перетворення, рівень конкуренції, обмеження ресурсів і таке інше, запропоновано формувати модель оновлення стратегії в залежності від змін поточного інноваційного процесу, під яким розуміється сукупність його властивостей сприймати та реалізовувати інновації (табл. 2). Двадцять п'ять квадрантів матриці є можливими шляхами інноваційного розвитку підприємства, які дають змогу ідентифікувати його інноваційний потенціал та визначити серед рекомендованих варіанти, що найбільше відповідають його можливостям. Наприклад, для підприємств, що потрапили у лівий верхній квадрант, ситуація вимагає додаткового аналізу, оскільки виявлено протиріччя «дуже слабка сприйнятливість» та «дуже сильна реалізуваність» робить неоднозначним прийняття рішення.

Суттєвою відмінністю запропонованої моделі є низка її властивостей порівняно з іншими моделями. По-перше – це простота використання при формуванні довгострокового плану. Інноваційний процес є багатограним і тому важко піддається опису. Намагання великої кількості науковців описати його максимально повно призвело до формування складних сіткових моделей, які все одно не мають бажаного рівня достовірності. По-друге – запропонована модель не має чіткої структури, що дає можливість для трактування змісту інноваційного процесу з окремих етапів стратегічного планування. Сучасною методологією планування визнається позитивною можливість поетапного корегування стратегічного плану залежно від змін ринкової ситуації та внутрішніх

Матриця вибору стратегій промислового підприємства у відповідності до наявного інноваційного потенціалу (запропоновано автором)

Шкали оцінки			Сприйнятливність (S_i)					
			1	2	3	4	5	
			Дуже слабка	Слабка	Середня	Сильна	Дуже сильна	
			$0 \leq s_i \leq \frac{k}{5}$	$\frac{k}{5} < s_i \leq \frac{2k}{5}$	$\frac{2k}{5} < s_i \leq \frac{3k}{5}$	$\frac{3k}{5} < s_i \leq \frac{4k}{5}$	$\frac{4k}{5} < s_i \leq k$	
Реалізовуваність (R_j)	5	Дуже сильна	$\frac{4k}{5} < r_j \leq k$	Додатковий аналіз	Селективне зростання	Переслідування	Наступ (атака)	Наступ (атака)
	Область переваг							
				4	Сильна	$\frac{3k}{5} < r_j \leq \frac{4k}{5}$	Оборона (захист)	Захист ніші
	3	Середня	$\frac{2k}{5} < r_j \leq \frac{3k}{5}$	Імітація	Оборона (захист)	Селективне зростання	Захист та пошук	Переслідування
	2	Слабка	$\frac{k}{5} < r_j \leq \frac{2k}{5}$	Імітація	Імітація або оборона	Оборона (захист)	Селективне зростання	Селективне зростання
Область ризиків								
			1	Дуже слабка	$0 \leq r_j \leq \frac{k}{5}$	Пошук	Пошук	Імітація

можливостей підприємства, що посилює значення процесу стратегічного планування як вектора інноваційного розвитку.

Виходячи з того, що кінцеві результати процесу обрання інноваційної стратегії підприємства визначаються не тільки внутрішніми можливостями а і обумовлюються бізнес - моделлю підприємства, яка залежить від позиціонування підприємства на ринку, запропоновано алгоритм формування конкурентної інноваційної стратегії, який представлено на структурно-логічній схемі (рис. 4).

Використання запропонованого механізму оцінки інноваційного потенціалу впроваджено у практику управління інноваційним розвитком НВПІ «Інститут «ТЕКМАШ»», що дозволило здійснити порівняння стратегічних інноваційних альтернатив та рекомендувати шлях інноваційного розвитку – диверсифікацію виробництва. Економічний ефект від впровадження запропонованих заходів склав 274 тис. грн.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі надано результати теоретичного та емпіричного пізнання процесу і механізмів оцінювання інноваційного потенціалу промислового підприємства, на основі яких запропоновано методичний і прикладний інструментарій кількісної його оцінки. Результати спрямовані на отримання підприємством додаткового прибутку і полягають у

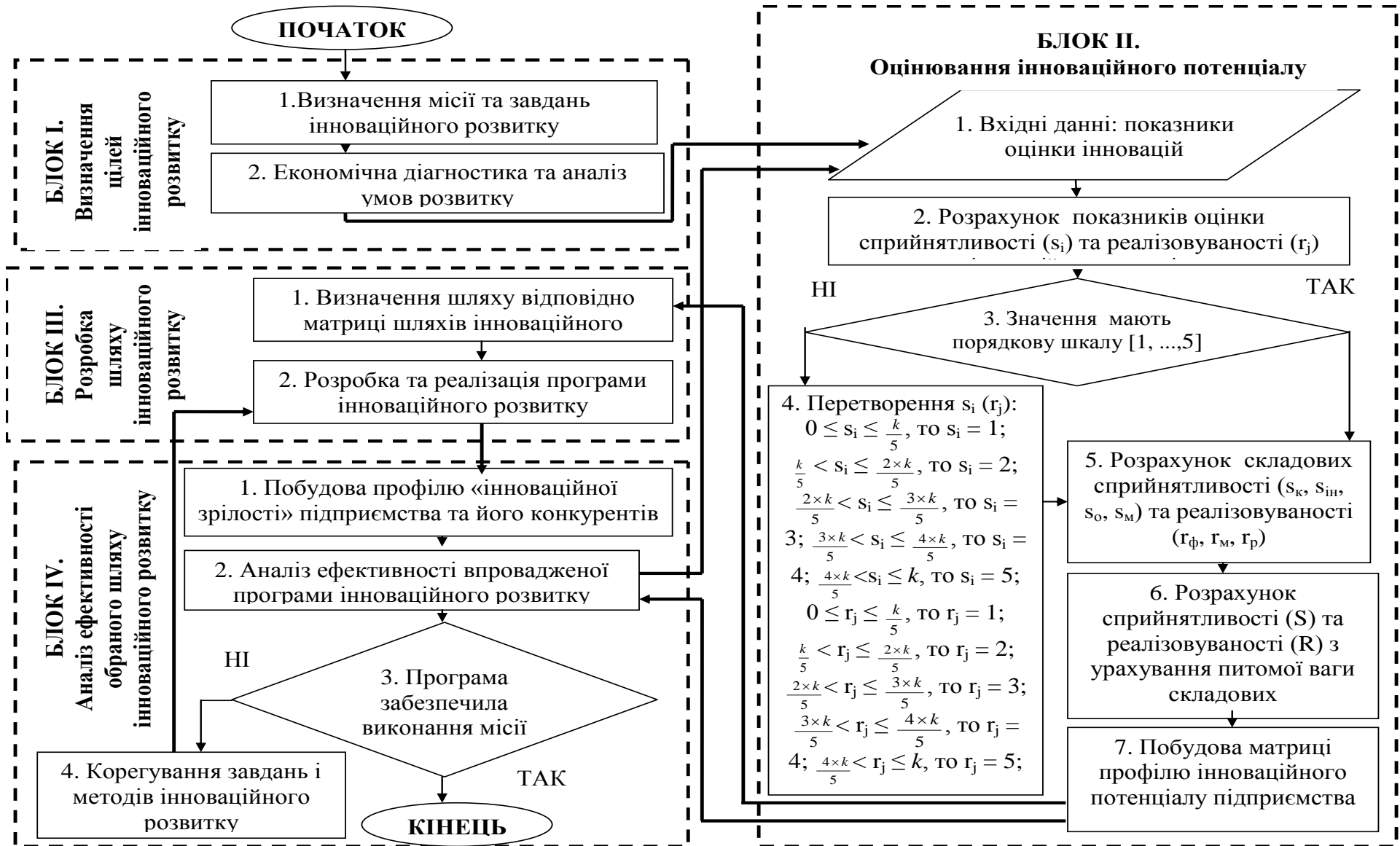

Рис. 4. Алгоритм формування конкурентної інноваційної стратегії промислового підприємства (розроблено автором)

наступному:

1. Виходячи з методологічного зв'язку поняття інноваційного потенціалу з економічною категорією «потенціал економічної системи» та враховуючи функціональну його спрямованість як інструменту, що забезпечує ініціювання та реалізацію інноваційного процесу встановлено, що він є дієвим засобом формування інноваційної стратегії підприємства. У зв'язку з цим інноваційний потенціал доцільно розглядати з позиції взаємодії його внутрішніх властивостей.

2. Розвитку методологічної бази дослідження інноваційного потенціалу сприяє використання ідеї, що за своєю сутністю він являє собою процес. Наявність внутрішнього взаємозв'язку властивостей інноваційного потенціалу проявляється через взаємозв'язки показників складових процесу, характеристики яких забезпечують трансформування потенціалу в результат – інновацію. Це змінює існуючий методичний підхід до оцінки інноваційного потенціалу і тим самим дозволяє оцінити потенціал інноваційного проекту на однорідній кількісній основі.

3. Спираючись на визначені наукові аспекти дослідження інноваційного потенціалу промислового підприємства, дійшли висновку, що процес формування інноваційної стратегії базується на моделі взаємодії двох базових його властивостей: сприйнятливості інноваціям і реалізованості інновацій, що робить необхідним використовувати поняття сприйнятливості не тільки на галузевому рівні, а і рівні окремого підприємства як зацікавленості виробничої системи у впровадженні інновацій. Це є методологічною відмінністю запропонованого підходу до оцінки інноваційного потенціалу.

4. Виходячи з того, що сприйнятливість та реалізованість являють собою процесну інтерпретацію інноваційного потенціалу, їх розглянуто як сукупність складових процесу, характеристики яких забезпечують перетворення потенціалу в результат. На підставі цього методологічного підходу виявлено та досліджено чинники, що впливають на формування кожної групи властивостей потенціалу, і на основі їх економетричної логіки обґрунтовано внутрішній взаємозв'язок показників, який покладено в основу запропонованого методу кількісної оцінки.

5. На основі виявленої сутності кваліметричної оцінки потенціалу, що посідає в оцінці наближення індивідуальних характеристик складових компонент до нормативних рівнів, та враховуючи можливість їх інтерпретації як нормованих одиничних векторів, запропоновано формувати поля рівнів потенціалу шляхом матричного моделювання, які окреслюють області потенційних переваг і ризиків впровадження інновацій.

6. Визнання властивостей інноваційного процесу у якості рушійної сили впровадження інновацій дозволяє пропонувати його вимірювання для матричного моделювання інноваційної стратегії підприємства, що дозволяє обирати серед рекомендованих альтернативних стратегій варіанти, що найбільше відповідають інноваційним можливостям підприємства.

7. На підставі розроблених методичних засад запропоновано алгоритм оцінки інноваційного потенціалу для використання в практиці експертної діяльності з вибору проектів при формуванні інноваційної стратегії розвитку промислового підприємства.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Публікації у фахових наукових виданнях

1. Тищенко Т.И. Моделирование экономической ситуации предприятия / Т.И. Тищенко // Економіка: проблеми теорії та практики: зб. наук. пр. – Вип. 205: у 4 т. – Т. IV. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2005. – С. 1120-1129.
2. Тищенко Т.І. Перспективи розвитку інноваційних структур в Україні / І.В. Багрова, Ю.В. Голобурда, Т.І. Тищенко // Економіка: проблеми теорії та практики: зб. наук. пр. – Вип. 224: у 5 т. – Т. I. - Дніпропетровськ: ДНУ, 2007. – С. 91-99. (Особистий внесок здобувача – класифікація інноваційних структур, індикативна модель їх діяльності в інноваційному кластері).
3. Тищенко Т.І. Графічні методи оцінки інноваційного потенціалу підприємства / І.В. Багрова, Т.І. Тищенко // Бизнес Информ. Харків: НЕУ – 2008. – №11. – С.4-7. (Особистий внесок здобувача – обґрунтовано методичний підхід щодо графічних процедур обчислення сприйнятливості та реалізованості інноваційного потенціалу).
4. Тищенко Т.І. Методи розробки і вибору стратегії інноваційного розвитку підприємства /Т.І.Тищенко // Економіка: проблеми теорії та практики: зб. наук. пр.–Вип.263:у 9 т.–Т.VII.- Дніпропетровск: ДНУ, 2010. – С. 1942-1947.
5. Тищенко Т.І. До питання визначення кола провідних складових інноваційного потенціалу промислового підприємства / І.В.Багрова, Т.І.Тищенко // Вісник економічної науки України. – Донецьк: 2011. – №2 (20). – С.14-18. (особистий внесок здобувача – сформовано модель двох угруповань показників на основі виявленої їх економічної логіки).
6. Тищенко Т.І. Удосконалення використання інноваційного потенціалу промислових підприємств на засадах урахування його властивостей / І.В.Багрова, Т.І. Тищенко // Вісник економічної науки України. – Донецьк: 2012. – № 1.(21) – С.18-23 (Особистий внесок здобувача – обґрунтовано методичний підхід до оцінки складових інноваційного потенціалу, на основі якого розроблено алгоритм кількісної інтерпретації їх властивостей).
7. Тищенко Т.І. Оцінка властивостей інноваційного потенціалу промислового / І.В. Багрова., Т.І. Тищенко// Науковий вісник Національного гірничого університету. – Дніпропетровськ: 2012.–№3.– С.139-144 (Особистий внесок здобувача–обґрунтовано механізм оцінювання властивостей інноваційного потенціалу промислового підприємства).

Публікації в інших наукових виданнях

8. Тищенко Т.І. Теоретичні підходи до визначення інноваційної активності підприємства / І.В. Багрова, Т.І. Тищенко // Економіка: проблеми теорії та практики: зб. наук. пр. – Вип. 263: у 9 т. – Т. VII. – Дніпропетровськ: ДНУ , 2010. – С. 1756-1760. (Особистий внесок здобувача – обґрунтовано системний підхід щодо визначення інноваційної активності підприємства).
9. Тищенко Т.І. Развитие инновационных процессов на предприятии / Т.І.Тищенко //Актуальные вопросы развития инновационной деятельности:

матеріали XI Міжнарод. наук.-практ. конфер. – Симферополь: Приложение к научно–практ. сборнику «Вопросы развития Крыма», 2006. – С. 90-92.

10. Тищенко Т.І. Вплив внутрішніх факторів діяльності підприємства на індикатор сприйнятливості–конкурентоздатність/Т.І. Тищенко, Ю.В. Голобурда // Інноваційний розвиток економіки і фінансів України в умовах глобалізації: збірник наук. праць Міжнар. наук.-практ. конфер. – Хмельницький: ХЕУ, 2008. – С. 583-585. (Особистий внесок здобувача – обґрунтовано вплив внутрішніх факторів діяльності підприємства на його конкурентоспроможність).

11. Тищенко Т.И. Составляющие инновационного потенциала предприятия / Т.И. Тищенко // Инновации в создании и управлении бизнесом: материалы Международ. науч. он-лайн конфер. (сб. статей). – М.: РУДН, 2010. – С.118-122.

12.Тищенко Т.И. Теоретические аспекты инновационной восприимчивости предприятия / Т.И. Тищенко // Економіка і менеджмент 2007: сучасні проблеми управління розвитком підприємства: Міжнар. наук.-практ. конф.,матер. – Дніпропетровськ: Національний університет, 2007. – С.120-122.

13. Тищенко Т.І. Інноваційний розвиток підприємства і НТП / І.В. Багрова, Т.І. Тищенко // Соціально-економічні, політичні та культурні оцінки і прогнози на рубежі двох тисячоліть: Міжнар. наук.-практ.конф.: матер. – Тернопіль 2007. – С.12-15. (Особистий внесок здобувача-встановлений зв'язок між інноваційним потенціалом підприємства і науково-технічним прогресом)

14. Тищенко Т.И. Управленческие и правовые аспекты рационального природопользования и экономической безопасности / Т.И. Тищенко // Екологія. Людина. Суспільство: Міжнар. наук.-пр.конф.: матер.– К.: 2006. – С.166-167.

15. Тищенко Т.І. Методи розробки і вибору стратегії інноваційного розвитку підприємства / Т.І. Тищенко // Проблеми і перспективи інноваційного розвитку економіки України: Міжнар. наук.-практ. конф.: матер. – Дніпропетровськ: Національний гірничий університет, 2009. – С.160-161.

АНОТАЦІЯ

Тищенко Т.І. Оцінка інноваційного потенціалу промислового підприємства. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності) .– Державний вищий навчальний заклад «Національний гірничий університет», Дніпропетровськ, 2013.

У дисертації розроблені методологічні положення і методичне забезпечення оцінки інноваційного потенціалу промислового підприємства як дієвого засобу формування його інноваційної стратегії. Запропоновано розглядати процес дослідження інноваційного потенціалу як систему, що відображує напрями та інтенсивності впливу окремих компонентів потенціалу на результативність реалізації інновацій. Обґрунтовано методологічний підхід і на цих засадах запропоновано метод оцінки інноваційного потенціалу на основі однорідної кількісної сукупності показників сприйнятливості та реалізованості інновацій, що дозволяє здійснювати порівняння стратегічних інноваційних альтернатив підприємства. Сформовано модель двох угруповань показників - сприйнятливості

та реалізовуваності – на основі виявленої їх економічної логіки, що відображують можливості реалізації інноваційного потенціалу. Запропоновано процедуру обчислення цих показників з використанням шкали інтервалів, виходячи з єдиного кількісного базису оцінки інноваційного потенціалу.

Розроблено інструментарій формування інноваційної стратегії підприємства у вигляді матриці з координатами «сприйнятливість інновацій» та «реалізовуваність інновацій», що враховує рівні оціночних показників для визначення видів інноваційних стратегій в областях потенційних переваг і ризиків діяльності. Запропонована методика і алгоритм формування конкурентної інноваційної стратегії дають змогу ідентифікувати інноваційний потенціал підприємства та визначити варіанти, що обумовлюються його бізнес – моделлю і найбільш повно відповідають можливостям підприємства.

Ключові слова: оцінка інноваційного потенціалу промислового підприємства, сприйнятливість інновацій, реалізовуваність інновацій, інноваційні конкурентні стратегії.

АННОТАЦІЯ

Тищенко Т.И. Оценка инновационного потенциала промышленного предприятия. - Рукопись.

Диссертация на соискание научной степени кандидата экономических наук за специальностью 08.00.04 – экономика и управления предприятиями (по видам экономической деятельности). - Государственное высшее учебное заведение «Национальный горный университет», Днепропетровск, 2013.

В диссертации разработаны методологические положения и методическое обеспечение оценки инновационного потенциала промышленного предприятия как действенного средства формирования его инновационной стратегии. Предложено рассматривать процесс исследования инновационного потенциала как системы, отображающей направления и интенсивность влияния отдельных компонент потенциала на результативность реализации инноваций. Обосновано методологический подход и на этих началах предложен метод оценки инновационного потенциала на основе однородной количественной совокупности показателей восприимчивости и реализуемости инноваций, позволяющих осуществлять сравнение стратегических инновационных альтернатив предприятия.

Под восприимчивостью инновационного потенциала предприятия предложено понимать форму и степень признания инноваций, т. е. на сколько производственная система заинтересована в их внедрении. Восприимчивость включает в себя осознанную менеджментом и производственным коллективом предприятия потребность инновационного обновления инфраструктуры, фондов, рабочей силы и т. д. Реализуемость инновационного потенциала рассматривается как готовность имеющихся у предприятия материально-технических, финансовых, интеллектуальных и других ресурсов к воплощению инновационных продуктов или технологий.

Сформирована модель двух групп показателей - восприимчивости и реализуемости - на основе выявленной их экономической логики, которые

отображают возможности реализации инновационного потенциала. Предложена процедура вычисления этих показателей с использованием шкалы интервалов, исходя из единого количественного базиса оценки инновационного потенциала.

Разработан инструментарий формирования инновационной стратегии предприятия в виде матрицы с координатами «восприимчивость инноваций» и «реализуемость инноваций», учитывающей уровни оценочных показателей для определения видов инновационных стратегий в областях потенциальных преимуществ и рисков деятельности. Предложенная методика и алгоритм формирования конкурентной инновационной стратегии дают возможность идентифицировать инновационный потенциал предприятия и определить варианты, обуславливаемые его бизнес-моделью и наиболее полно отвечающих возможностям предприятия.

Ключевые слова: оценка инновационного потенциала промышленного предприятия, восприимчивость инноваций, реализуемость инноваций, инновационные конкурентные стратегии.

SUMMARY

Tishchenko T.I. Evaluation of innovative potential of industrial enterprise. - Manuscript.

Thesis for submission the candidate of economic science degree in specialty by the code 08.00.04 – Economics and Operation Management (by the types of economic activity). – State Higher Educational Establishment “National Mining University”, Dnipropetrovsk, 2013.

The methodological principles and methodology ensure of innovative potential estimation of industrial enterprise as effective method of innovation strategy design are developed. The innovation potential research process is offered to view as the system that reflects the direction and intensity of individual components impact on the. The methodological approach is justified and the based on innovative potential estimation method in terms of homogeneous set of quantitative indicators of apprehension and actualising innovation is proposed that allows strategic innovation alternatives comparison of enterprise. The model of the two indicators groups - apprehension and actualising - based on identified economic logic which display the innovation implementation effectiveness is formed. The procedure for calculating these indicators using the interval scale proceed from the one quantitative innovative potential estimation basis is offered.

The innovation strategy design tooling of innovative enterprise by way of coordinates “apprehension innovation” and “actualising innovation” that takes into account the estimation indicators level for determine the types of innovation strategies in areas of potential benefits and activity risks is developed. The offered technique and algorithm of innovation competitive strategy formation enables to identify the innovative potential of the enterprise and determine the options which are conditioning by it’s business model and liable for enterprise’s opportunities.

Keywords: innovative potential estimation of industrial enterprises, apprehension innovation, actualising innovation, innovation competitive strategies.